

Bijlage 3 Huishoudelijke ondersteuning in de gemeente Heerde in 2022 en 2023

1. Inleiding:

In april 2020 heeft de raad besloten om Huishoudelijke ondersteuning voor 2021 te organiseren via een algemene voorziening schoon en leefbaar huis via CAO VVT. Daarbij is de kanttekening geplaatst dat als er onvoldoende compensatie vanuit de overheid beschikbaar zal worden gesteld, er voor 2022 opnieuw naar de werkwijze gekeken moeten worden.

Bij de uitvoering van het abonnementstarief is er vanuit de overheid onvoldoende compensatie geboden. Bemoeienis van het VNG en een motie van de tweede kamer hebben er niet toe geleid dat er extra gelden ter beschikking worden gesteld. De sterke stijging van de tarieven vanuit de cao VVT is in zijn geheel niet gecompenseerd. Deze situatie maakt het dat gemeenten, zo ook de gemeente Heerde, opnieuw keuzes moeten maken hoe ze hun wettelijk taak (open eind financiering) kunnen uitvoeren binnen de financiële mogelijkheden.

Naar aanleiding van de raadsvergadering in april 2020 is er bij de aanbesteding voor huishoudelijk ondersteuning ingezet op een strenge geprotocolleerde evaluatie. Deze strengere geprotocolleerde evaluatie is in 2020 binnen het contract ingevoerd in overleg met de aanbieders. Ook in het nieuwe contract is deze werkwijze meegenomen. Binnen 6 weken na de start van de huishoudelijke hulp vanuit de algemene voorziening vindt deze geprotocolleerde evaluatie plaats die soortgelijke werkwijze hanteert als bij de toegang tot maatwerk. Indien er oneigenlijk gebruik is zal de algemene voorziening dit melden, waarna de Wmo gespreksvoerder na onderzoek over zal gaan tot formele beëindiging van de algemene voorziening. De evaluatie vindt 6 maandelijks plaatsvinden bij bestaande klanten. De gemeente doet daarbij steekproefsgewijs een onafhankelijk toetsing of de evaluatie wel rechtmatig uitgevoerd zijn.

2. Landelijke ontwikkelingen:

De gemeente heeft zich te houden aan reële tarieven (AmvB) en kan dus via tariefverlaging niet de kosten beheersbaar houden. Het is bepaald dat er gemiddeld 2 uur per week verstrekt dient te worden als een inwoner (leefeenheid) beperkt is in het uitvoeren van huishoudelijke taken (HHM rapport is door de centrale raad vastgesteld). Er zijn voor de gemeente in toegangsbeoordeling (bij maatwerk of bij de evaluatie bij de algemene voorziening) geen knoppen meer om de tekorten beheersbaar te maken. De Wmo is dichtgeregeld. Alleen wetwijzigingen of beslissing van de rijksoverheid kunnen nog verandering brengen. Gezien de landelijke verkiezingen zullen veranderingen die wetwijzigingen vragen pas plaatsvinden, na de kabinetsformatie, in een tijdbestek van circa twee tot drie jaar.

Denk hierbij aan bijvoorbeeld:

1. HH buiten het abonnementstarief houden;
2. HH via de bijzondere bijstand compenseren (nu wettelijk nog niet mogelijk gezien recente juridische uitspraak en brief van tweede kamer betreffende de gemeente Oldenzaal (zie bijlage 2));
3. HH onder de Wmo opnieuw (wettelijk) toestaan te werken met alfahulpen. Conform de regeling dienstverlening aan huis;
4. HH voor schoonmaak buiten de Wmo brengen en alleen HH voor regie en schoonmaak nog binnen de Wmo behouden;
5. Het abonnementstarief afschaffen en terug naar eigen bijdragesystematiek;
6. Draagkrachttoets toestaan onder de Wmo

De beweging die landelijk wordt ingezet is teruggaan naar de bedoeling van de Wmo: Werken aan de zelfredzaamheid. Daarbij de juiste zorg op de juiste plek en ook de factuur op juiste plek.

3. Financiën

De financiële prognose (zie ook 6.1 financiële paragraaf) laat voor 2021 en verder nog steeds een significante stijging in kosten zien ondanks de verminderde toename van het aantal klanten in 2020 door Corona. In 2018 en 2019 zagen we een stijging van circa 6% in aantal klanten. Dit houdt verband met de vergrijzing.

De toename in 2020 in aantal klanten ligt op 9%. Er was door het invoeren van het abonnementstarief een toename van 20% voor 2020 geprognostiseerd waarbij er destijds geen rekening is gehouden met de Corona situatie. De verwachting is dat het aantal klanten in 2021 en 2022 nog sterker zal stijgen met een percentage van 10% in verband met een combinatie van vergrijzing (6%) en aanzuigende werking (4%) in verband met het abonnementstarief. De invloed van het abonnementstarief op de stijging in aantal klanten zal de jaren daarna steeds meer afnemen.

Regionaal en landelijk worden dezelfde signalen afgegeven over de stijgende kosten binnen de Wmo. Het onderzoeks- en adviesbureau BDO heeft een rapport opgemaakt op basis van een analyse van de jaarrekeningen 2019 van gemeenten in opdracht van Divosa, VNG en NDSD. Hierin wordt geconcludeerd dat de uitgaven voor de Wmo harder stijgen dan die van jeugdzorg. Dat komt vooral door het abonnementstarief en de vergrijzing, zo staat in het [rapport](#).

Vanuit overleg met VWS is naar voren gekomen dat VWS overweegt om de gemeenten inzake de stijgende kosten een extra compensatie aan te bieden. Wanneer dit zal plaatsvinden is niet bekend mogelijk dat men eerst de uitkomsten van de monitor abonnementstarief over het jaar 2020 af wil wachten (beschikbaar in het najaar van 2021) en deze inzichten wil betrekken bij de raming voor de te bieden compensatie per 2022.

4. Lokale en landelijke maatregelen

Momenteel zijn er voor Heerde geen mogelijkheden meer om de uitgaven aanzienlijk te minderen. Wel zijn er mogelijkheden om ze te beperken. Deze mogelijkheden zijn beperkt. De verwachting is dat de kosten aanzienlijk blijven toenemen. Om meer aanpassingsmogelijkheden te krijgen dienen er wettelijke veranderingen te komen, dit traject duurt circa 2 tot 3 jaar. Het nieuwe kabinet zal daarin keuzes moeten maken. Zoals net eerder aangegeven is er kans dat er extra gelden ter beschikking worden gesteld, echter zekerheid hierover is er nog niet. Landelijk komt steeds meer in beeld dat er op de Wmo stijgende tekorten zijn en dat gemeenten geen mogelijkheden meer hebben om hierin maatregelen te nemen.

De volgende maatregelen zijn tot nu toe getroffen in Heerde:

- Uur inzet aanpassen van gemiddeld 2,5 naar 2,0 uur per week. Minder uur inzet is niet toegestaan (juridisch uitspraak inzake hanteren HHM rapport door centrale raad)
- Aanpassingen in de toegangsbeoordelingen zijn doorgevoerd (evaluatieprotocol AVSLH)
- Uurtarieven kunnen niet omlaag en zijn volgens reëel tarief vastgesteld (AmvB reële tarieven). Jaarlijks zal deze bijgesteld moeten worden.
- Preventieve inzet huishoud coach is gestart. Hierdoor wordt vroegtijdig bewustwording gerealiseerd en adviezen worden.
- Preventieve pilot welzijnsvrijwilligers wordt opgezet, waarbij welzijnsvrijwilligers als maatje in brede zin ondersteuning kunnen bieden aan kwetsbare inwoners. Waar mogelijk kunnen hierbij ook enkele huishoudelijke taken worden overgenomen.

5. Scenario's om uitgaven te beperken

Naar aanleiding van de discussieraad op 1 februari 2021 zijn er twee scenario's uitgewerkt voor besluitvorming:

1. Instellen Budgetplafond
2. Cao schoonmaak deels inzetten binnen de AVSLH

5.1 Budgetplafonds

Een harde budgetplafond toepassen is wettelijk niet mogelijk. De Wmo is een open eind regeling. Dat betekent dat we niet huishoudelijke ondersteuning aan inwoners met een beperking mogen weigeren als een budgetplafond bereikt wordt. Wel kunnen we een "zachte budgetplafond" bepalen. Dit houdt in dat we bij het bereiken van het bepaalde plafond een wachtlijststelsel in laten gaan. Daarbij zullen kwetsbare situaties altijd ondersteuning moeten krijgen. De ervaring vanuit de regio en vanuit andere steden zoals bijvoorbeeld Amsterdam is dat het instellen van een wachtlijst wel een bewustwording effect heeft op inwoners. Men gaat eerder op zoek naar andere of creatieve oplossingen.

Financieel zal het inzetten van een zachte budgetplafond uiteindelijk slechts een tijdelijke oplossing zijn. De wachtlijsten lopen langzaam vol totdat de maximale termijn van de wachtlijst is bereikt of totdat situaties gaan knellen. Dan zal er toch huishoudelijke ondersteuning ingezet moet gaan worden. Men ziet dat de instroom gedurende het inzetten van de wachtlijsten even stil staat maar naar een periode toch weer zijn normale patroon aanneemt. Mogelijk dat een aantal inwoners wel een andere oplossing zal vinden, al dan niet samen met de huishoudcoach. Het levert op langere termijn en minimale structurele financiële oplossing (zie paragraaf 6.3).

In plaats van het inzetten van een wachtlijst naar aanleiding van een budgetplafond kan er ook gekozen worden om direct over te gaan naar een wachtlijst mits kwetsbare situaties uitgesloten worden van de wachtlijst. Het inzetten van een standaard wachtlijst voor een algemene voorziening bevordert de bewustwording en creativiteit. In deze periode kan de huishoudcoach langkomen die tevens kan zien in hoeverre de aanmelding prangend is. In situaties waarbij er naast het huishouden ook andere behoeftes zijn zal er een welzijns vrijwilliger worden ingezet.

5.2 Scenario inzetten Cao schoonmaak binnen de AVSLH

Bij het invoeren van de Cao schoonmaak binnen de AVSLH zal de eenvoudige huishoudelijke ondersteuning georganiseerd worden via de Cao schoonmaak en huishoudelijke ondersteuning voor kwetsbare klanten via een maatwerkvoorziening die regionaal is ingekocht (Cao VVT).

Uitgaande dat ervaringscijfers dat circa 70% van de klanten gebruik kunnen maken van eenvoudige huishoudelijke ondersteuning bespaart de gemeente vanaf 2022 circa 160.000 euro per jaar ten opzicht van de begrote uitgave. Jaarlijks kan deze besparing iets oplopen (zie paragraaf 6.4).

Wettelijk is het inzetten van de Cao schoonmaak mogelijk binnen de Wmo, mits je duidelijk scheiding houdt tussen werkzaamheden die louter gaan om schoonmaak en werkzaamheden waarbij meer noodzakelijk is (zoals medisch signalering, regie in huishouden). In bijvoorbeeld de gemeente Emmen werkt men hier al mee op een van de percelen die ze hebben aanbesteed. Andere gemeente overwegen dit ook.

De tegenargumenten voor het doorvoeren van deze maatregel zijn:

- Via dit scenario verschuift het landelijke probleem zich richting zorgmedewerkers en zorgaanbieders.
- Huishoudelijke hulpen worden ontslagen en kunnen eventueel met lager loon aan het werk als schoonmaakhulp via schoonmaakbedrijf (Cao schoonmaak)
- De huidige aanbieders moeten overgaan tot massaontslag en krijgen financiële of organisatorisch problemen.
- Vakbonden zijn het niet eens en hebben aangegeven zich hiertegen te verzetten.
- Veel klanten zullen een andere hulp krijgen en met een andere schoonmaakwerkwijze geconfronteerd worden.
- Doordat inkoop op een andere manier moet plaatsvinden is niet zeker of dit voor 1-1-2022 realiseerbaar is.

In dit scenario moet afgewogen worden of de financiële voordelen opwegen tegen de tegenargumenten.

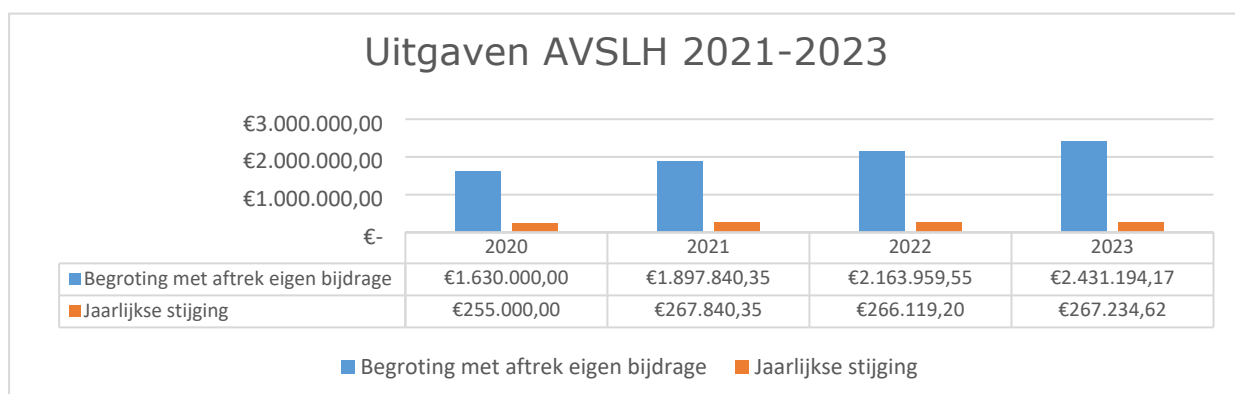
6. AVSLH 2022 en 2023 financiële uiteenzetting scenario's

6.1 Huidige stand van zaken

Om de financiële situatie in beeld te brengen is er gekeken naar de gegevens van 2020. De uitgangspunten die gebruikt zijn bij het maken van de geprognostiseerde uitgaven voor de algemene voorziening schoon en leefbaar huis zijn:

- Aantal klanten bij de start van 2021 zijn 591 deelnemende klanten
- Een verwachte stijging van het aantal klanten is voor 2021 en 2022: 10% toename van deelnemende klanten. Uitgaande van stijging door de aanzuigende werking door het abonnementstarief (4%) en de vergrijzing (6%).
- Een verwachte stijging van klanten van 7% in 2023 (1% aanzuigende werking en 6% vergrijzing)
- Voor 2021-2023 een tariefstijging van 3,5% per jaar vanuit de Cao VVT.
- Er is geen rekening gehouden met de eventuele compensatie die nog vanuit het rijk wordt aangeboden.

Wat betekent dit voor de uitgaven:

Extra uitgaven met betrekking tot de begrote kosten 2022 en 2023:

Jaar	Begroot	Verwachte uitgave	Extra uitgaven
2022	€1.596.840,00	€2.163.959,00	€567.119,00
2023	€1.547.480,00	€2.431.194,00	€883.714,00

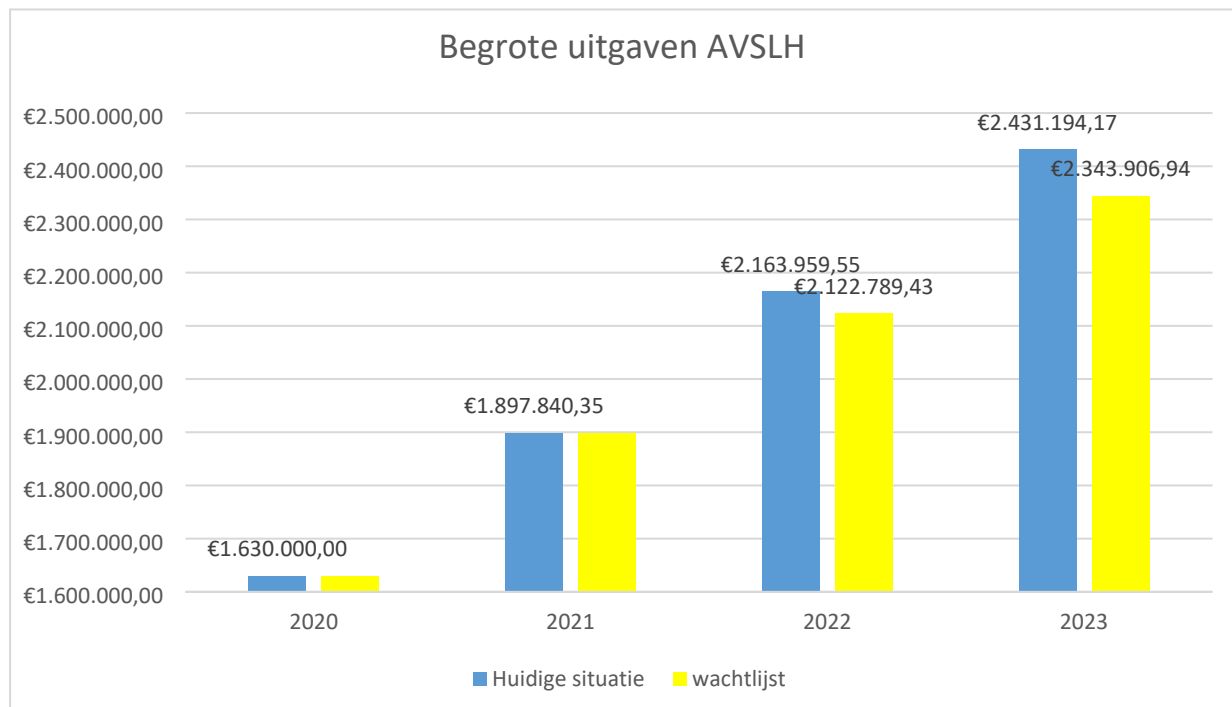
6.2 Verwachte invloed inzet huishoudcoach

De inzet van de huishoudcoach zijn nog niet verwerkt in de uitgaven zoals die in deze financiële bijlage zijn weergegeven. Door de inzet van de huishoudcoach wordt, naar verwachting, de instroom van nieuw klanten beperkt. In het onderstaande schema wordt weergegeven wat de verminderde instroom betekent. In de pilot die dit jaar uitgevoerd wordt zal er gemonitord worden wat de invloed is van de inzet van de huishoudcoach op de instroom in de AVSLH. Bij onderstaande bedragen dient rekening gehouden te worden met de uitvoeringskosten van de huishoudcoach van circa €45.000,00 per jaar.

	10% minder instroom	20% minder instroom	30% minder instroom	50% minder instroom
2021	€ -7.947,71	€ --16.752,43	€ -25.557,14	€ -43.166,58
2022	€ -28.139,53	€ --57.072,22	€ -85.822,37	€ -142.775,04
2023	€ -49.675,43	€ --99.752,32	€ - 149.154,11	€ -245.948,23

6.3 Verwachte invloed scenario invoeren wachtlijst binnen de AVSLH per 1-1-2022

Bij dit scenario gaan we uit van een vertraagde instroom in de eerste 12 weken van 2022 en ook een groei van 8% in plaats van 10%. De aanzuigende werking zal minder groot zijn vanwege de bewustwording. Er is in plaats van 4% aanzuigende werking is 2% aanzuigende werking gehanteerd. Uiteindelijk levert dit in 2022 een vermindering op de uitgaven van 42.000 euro en in 2023 een vermindering op de uitgaven van 87.000 euro.

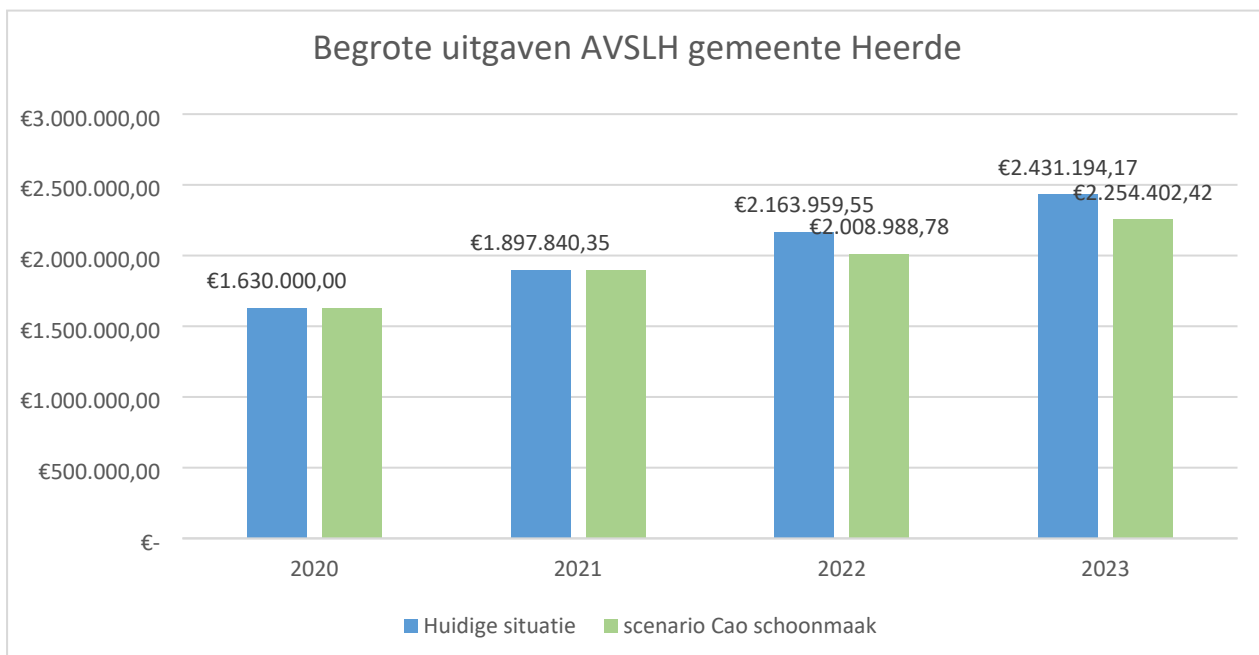

Extra uitgaven bij invoeren wachtlijst met betrekking tot de begrote kosten 2022 en:

Jaar	Begroot	Verwachte uitgave	Extra uitgaven
2022	€1.596.840,00	€2.122.789,00	€525.949,00
2023	€1.547.480,00	€2.343.906,00	€796.426,00

6.4 Verwachte invloed scenario eenvoudige huishoudelijke ondersteuning via CAO schoonmaak.

Bij de berekening van de uitgaven door het inzetten van de Cao schoonmaak is er rekening gehouden dat er in de berekening rekening gehouden dat er extra ambtelijk capaciteit noodzakelijk is. De besparing is jaarlijks circa 150.000 euro ten opzichte van de huidige begrote uitgaven.

Extra uitgaven bij invoeren Cao schoonmaak met betrekking tot de begrote kosten 2022:

Jaar	Begroot	Verwachte uitgave	Extra uitgaven
2022	€1.596.840,00	€2.008.989,00	€438.149,00
2023	€1.547.480,00	€2.254.402,00	€706.922,00

7. Uitvraag inzet regio:

Er is een uitvraag gedaan bij een aantal gemeenten in de regio. Opvallend is dat de gemeenten waarbij de gemiddelde inzet per week hoger is, veelal de percentage klanten i.r.t. het inwonersaantal iets lager is. Andersom is dit ook het geval. Gemeenten waar een lage gemiddelde inzet per klant gezien wordt ligt het percentage klanten i.r.t. het inwonersaantal lager. De gemeente hebben allemaal in 2020 ingezet op scherpere toegangsbeoordeling. Het aanscherpen van de toegang is in de algemene voorziening in Heerde geregeld via het evaluatieprotocol.

De onderstaande cijfers zijn niet verder in relatie gebracht met andere factoren zoals bijvoorbeeld de mate van vergrijzing. Er kunnen dan ook geen verdere conclusies uit getrokken worden.

2020 Huishoudelijke ondersteuning	gemiddelde inzet per klant (uren per week)	vorm	% aantal klanten i.r.t. inwonersaantal
Hattem	2,34	maatwerk	2,60%
Epe	2,51	maatwerk	2,66%
Brummen	1,95	maatwerk	3,98%
Lochem	2,32	maatwerk	2,62%
Zutphen	1,92	maatwerk	3,26%
Heerde	2,05	algemene voorziening en maatwerk	2,97%